

Anticiparea nevoilor de calificări pe termen lung: prognoza CEDEFOP (2015) și studiul previzional INCSMPS (2012) - analiză comparativă

Studiile previzionale pentru anticiparea evoluțiilor pieței muncii furnizează repere importante de analiză în elaborarea documentelor de planificare strategică a ofertei de pregătire prin învățământul profesional și tehnic¹. Având în vedere incertitudinile și limitele metodologice inerente care însoțesc orice demers de modelare ale unor evoluții viitoare, pentru adoptarea și adaptarea în timp a deciziilor privind proiectarea pe termen mediu și lung a ofertei de educație și formare profesională, pot fi de ajutor analize comparative ale rezultatelor oferite de diferite studii previzionale, prognoze și statistici oficiale și, nu în ultimul rând, eforturile conjugate de analiză calitativă, de conturare a unei viziuni și a unor măsuri cu impact asupra evoluțiilor viitoare.

Articolul de față își propune o analiză comparativă, succintă, a rezultatelor furnizate de ultimele prognoze/studii previzionale realizate la nivel european (CEDEFOP, 2015) și național (INCSMPS, 2012) pentru intervalul 2015-2020, precum și prezentarea datelor din prognoza CEDEFOP în perspectiva anului 2025 (având în vedere perioada neacoperită de studiul INCSMPS citat, realizat doar pentru orizontul de timp 2020).

Studiul previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020 (INCSMPS, 2012)

*Studiul previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020*² realizat de Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS, 2012) a inclus două componente:

- investigații de teren în rândul angajatorilor pentru estimarea cererii de forță de muncă pentru absolvenți de învățământ profesional și tehnic, pe termen scurt;
- proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung.

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată de INCSMPS utilizând tehnici de modelare econometrică, similare cu cele utilizate în prognozele CEDEFOP privind evoluția ocupării forței de muncă (*employment trends*), cu unele abordări inovative pentru estimarea cererii detaliate pe domeniile de formare profesională din

¹ Documentele de planificare strategică a ofertei de pregătire prin învățământul profesional și tehnic din România sunt: Planul Regional de Acțiune pentru Învățământul profesional și tehnic (PRAI), Planul Local de Acțiune (PLAI) și Planul de Acțiune al Școlii (PAS)

² Studiu realizat de INCSMPS în calitate de partener în cadrul proiectului strategic „Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii” (beneficiar, CNDIPT), cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013.

învățământul profesional și tehnic. În cadrul proiecției au fost estimate (în 3 scenarii: pesimist, moderat și optimist) evoluțiile (la nivel național, regional și județean) privind cererea prognozată (care aproximează evoluția populației ocupate) pe sectoare de activitate (detaliată la nivel de diviziuni CAEN-rev.1) și ocupații (15 sub-grupe ocupaționale considerate relevante pentru învățământul profesional și tehnic³). De asemenea, au fost proiectate evoluțiile estimate pentru cererea înlocuită și locurile de muncă disponibile (ca rezultat al sumei algebrice dintre modificarea cererii potențiale în intervalul analizat și cererea înlocuită, pe sub-grupe ocupaționale relevante pentru învățământul profesional și tehnic). Ca element inovator, a fost proiectată cererea de formare profesională (detaliată pe 16 domeniile de formare din învățământul profesional și tehnic)⁴. Evoluția cererii de formare profesională pe domenii de pregătire ale învățământului profesional și tehnic a fost estimată prin raportarea la distribuția cererii de forță de muncă într-o structură matriceală, realizată ca intersecție dintre structura pe grupe ocupații și structura pe activități CAEN. Limitele metodologice asumate și ipotezele luate în calcul în realizarea proiecțiilor în cele trei scenarii de evoluție sunt prezentate în studiul citat (INCSMPS, 2012, pp 5-9).

Skill Supply and Demand up to 2025 (CEDEFOP, 2015)

Datele din prognoza CEDEFOP *Skill Supply and Demand up to 2025*, disponibile online, prezintă evoluțiile previzionate la nivel european și detaliate în rapoarte de țară (CEDEFOP, 2015) privind populația ocupată, agregate pe sectoare mari ale economiei și detaliate pe ramuri de activitate (secțiuni NACE rev.2), ocupații (10 grupe majore, ISCO 08) și niveluri de calificare (înalt, mediu și scăzut).

Analiză comparativă

Demersul de analiza comparativă abordat în prezentul articol este însoțit de o serie de rezerve, justificate în primul rând de decalajul de timp între momentul realizării celor două prognoze și diferențele metodologice specifice. De precizat că proiecțiile INCSMPS pe activități economice realizate în 2012 au utilizat structura CAEN rev. 1, în timp ce prognoza CEDEFOP din 2015 a utilizat clasificarea NACE rev.2 (corespunzătoare CAEN rev. 2). Prognoza CEDEFOP acoperă exhaustiv structura pe activități economice și ocupații, în timp ce proiecțiile INCSMPS sunt concentrate selectiv având în vedere ocupațiile relevante pentru calificările oferite prin învățământul profesional și tehnic (până la nivelul de calificare 5 EQF/CNC).

³ Conf. COR (Clasificarea Ocupațiilor din România).

⁴ Conform domeniilor de formare pentru învățământul profesional și liceal tehnologic din anexele la HG nr. 844/2002 privind aprobarea nomenclatoarelor calificărilor profesionale pentru care se asigură pregătirea prin învățământul preuniversitar, cu modificările aprobate prin HG nr. 866 din 13 august 2008 de modificare a HG nr. 844/2002.

Cu precauțiile motivate de cele mai sus menționate, tabelul 1 prezintă rezultatele pentru România desprinse din cele două studii anticipative citate, comparativ cu evoluțiile prognozate de CEDEFOP pentru Uniunea Europene (UE28).

Tabelul 1

	Rata de creștere a cererii potențiale, conf. INCSMPS, 2012 ⁽¹⁾		Rata de creștere a populației ocupate, conf. CEDEFOP, 2015 ⁽²⁾			
	România (%)		România (%)		UE28 (%)	
	2015-2020	2015-2025	2015-2020	2015-2025	2015-2020	2015-2025
Sectorul primar și utilități	-3,79	(*)	-3,3	-8,0	-6,4	-12,0
Industria prelucrătoare	4,54	(*)	-0,4	-0,7	-1,9	-4,3
Construcții	5,05	(*)	-8,4	-18,3	1,6	3,0
Distribuție, transport	6,49	(*)	5,8	10,0	2,7	4,1
Afaceri, alte servicii	7,00	(*)	9,7	17,2	6,0	10,5
Servicii necomerciale	0,82	(*)	2,3	6,0	1,9	2,8
Total	2,33	(*)	0,77	0,61	2,1	3,17

(1) Sursa: INCSMPS, 2012 tabelul nr. 2, p.12. Date prelucrate prin agregarea datelor privind cererea potențială relevantă pentru învățământul profesional și tehnic (scenariul moderat).

Pentru agregarea pe sectoare a activităților din secțiunile CAEN și compatibilitatea cu NACE rev.2, a se vedea http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/Table_I_Hierarchical_disaggregation_NACE.pdf

NB: Cererea potențială de forță de muncă din proiecția realizată de INCSMPS estimează populația ocupată necesară pentru evoluțiile economice previzionate. Trebuie menționat însă că evoluția populației efectiv ocupate depinde nu numai de evoluțiile din economie ci și de o multitudine de alți factori (ex. factori demografici, migrație, potrivirea calitativă între cererea și oferta de forță de muncă etc.). În consecință, cererea potențială de forță de muncă nu trebuie confundată cu populația ocupată (deși are valori aparent identice sau apropiate față de aceasta) și nu trebuie considerată ca cerere efectivă în termeni de locuri de muncă vacante.

(2) Sursa: CEDEFOP, 2015 (online data). NB: rata de creștere pentru UE28 pe totalul sectoarelor economice a fost calculată pe baza valorilor absolute.

(*) Date neincluse în prognoză

Conform datelor prezentate în tabelul 1, pe totalul populației ocupate, pentru intervalul 2015-2020, INCSMPS a estimat o creștere de 2,33%, în timp ce CEDEFOP prognozează o creștere mai modestă de 0,77%, cu o tendință de încetinire a creșterii la orizontul 2025 (creștere cu 0,61% față de 2015). Pentru evoluțiile viitoare estimate ale populației ocupate totale, avem la dispoziție și o a treia sursă de comparație, furnizată de prognozele publicate de Comisia Națională de Prognoză (CNP, 2015, p.2) – v. tabelul 2.

Tabelul 2

Anul	Prognoza populației ocupate conf. CNP ⁽¹⁾				
	2015	2016	2017	2018	2019
Populația ocupată – mii pers.	8530	8540	8590	8670	8760

(1) Sursa: CNP. Prognoza de toamnă 2015: Proiecția principalilor indicatori macroeconomici, 2015-2019, p.2. http://www.cnp.ro/user/repository/prognoza_2015_2019_varianta_toamna_2015.pdf

Rata de creștere a populației ocupate, care poate fi calculată pe baza datelor din tabelul 2, conform prognozei CNP pentru 2015-2019, ar fi de 2,7%, surprinzător de apropiată de rata de 2,77%

previzionată de INCSMPS pentru 2015-2020. Conform aceleiași prognoze realizate de CNP, creșterea populației ocupate este în strânsă legătură cu creșterea ratei de ocupare care, pentru populația în vârstă de muncă (15-64 ani) ar crește de la 60,9% în 2015, la 64,1% în 2019.

Pentru industria prelucrătoare, CEDEFOP prognozează o ușoară scădere care poate fi asimilată cu o stagnare având în vedere că ratele negative de creștere sunt apropiate de zero cu diferențe nesemnificative între cele două intervale temporale 2015-2020 și 2015-2025 (-0,4%, respectiv -0,7%). În schimb, INCSMPS a estimat pentru industria prelucrătoare o creștere de 4,5% pentru perioada 2015-2020.

Ultimele date publicate de Comisia Națională de Prognoză (CNP) nu detaliază evoluția populației ocupate pe ramuri de activitate, însă, din proiecția privind evoluția principalii indicatori economici, rezultă că industria și construcțiile sunt ramurile prognozate cu cea mai mare rată de creștere a valorii adăugate brute (VAB) - v. tabelul 3. De asemenea, pentru aceste ramuri în perioada 2015-2019, CNP prognozează o creștere a ponderii lor în produsul intern brut (PIB) național (tabelul 4).

Tabelul 3

Anul	Evoluția VAB pe ramuri (1) - modificări procentuale față de anul anterior, %-				
	2015	2016	2017	2018	2019
Industrie	3,0	5,2	5,3	5,7	5,4
Agricultură, silvicultură, pescuit	-3,0	3,0	1,9	1,9	1,9
Construcții	5,8	5,5	5,9	6,3	6,6
Total servicii	4,1	3,3	3,9	4,2	4,6
Total economie	3,5	3,9	4,3	4,6	4,8

(1) Sursa: CNP. Prognoza de toamnă 2015: Proiecția principalilor indicatori macroeconomici, 2015-2019, p. 3.

http://www.cnp.ro/user/repository/prognoza_2015_2019_varianta_toamna_2015.pdf

Tabelul 4

Anul	Structura PIB pe ramuri (1) - %-				
	2015	2016	2017	2018	2019
Industrie	22,6	22,6	23,0	23,3	23,5
Agricultură, silvicultură, pescuit	4,4	4,4	4,3	4,2	4,1
Construcții	6,4	6,5	6,6	6,7	6,8
Total servicii	54,1	53,6	53,5	53,4	53,4
Impozite nete pe produs	12,5	12,9	12,7	12,5	12,3
Total economie	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

(1) Sursa: CNP. Prognoza de toamnă 2015: Proiecția principalilor indicatori macroeconomici, 2015-2019, p. 8.

http://www.cnp.ro/user/repository/prognoza_2015_2019_varianta_toamna_2015.pdf

În ipoteza că prognoza CNP cu privire la evoluția principalilor indicatori economici este veridică, nu pare plauzibilă scăderea populației ocupate în industrie și în construcții, cu atât mai puțin scăderea

drastică în construcții din prognoza CEDEFOP (-8,4% pentru 2015-2020), având în vedere caracterul “labour intensive” al sectorului.

Concluzii privind evoluțiile prognozate ale cererii potențiale/populației ocupate, pe totalul economiei și pe sectoare mari de activitate:

Rata de creștere a totalului populației ocupate, estimată de INCSMPS pare realistă, dacă o comparăm cu rata de 2,7% calculată pe baza datelor din prognoza de CNP pentru intervalul 2015-2019, deci foarte apropiată de rata previzionată de INCSMPS (2,77%) pentru 2015-2020.

Pe sectoare mari ale economiei, evoluțiile prognozate pentru România pentru perioada 2015-2020, prezintă, în ambele studii (INCSMPS și CEDEFOP), valori relativ apropiate și aceleași tendințe, de scădere în cazul sectorului *primar și utilități*, respectiv de creștere în sectorul *Distribuție și transport*, în sectorul de *Afaceri, alte servicii*, precum și în *Servicii noncomerciale*.

Cele două studii prezintă, însă, diferențe notabile privind evoluțiile previzionate pentru 2015-2020 în *construcții*, pentru care INCSMPS proiectează o creștere de 5%, în timp ce CEDEFOP prognozează o scădere substanțială de 8,4%. De asemenea, în *industria prelucrătoare*, pentru care INCSMPS a estimat o creștere de 4,5%, în timp ce prognoza CEDEFOP aproximează o stagnare. *Pe baza indicatorilor macroeconomici prognozați de o terță sursă (Consiiliul Național de Prognoză), se poate aprecia ca fiind plauzibilă proiecția INCSMPS de creștere, cel puțin ca tendință, a cererii potențiale în construcții și în industria prelucrătoare.*

Comparativ cu evoluțiile prognozate de CEDEFOP la nivel European (UE28):

România se înscrie în tendința europeană de creștere a populației ocupate în *Distribuție, transport* și în *Afaceri, alte servicii*, cu rate de creștere mai accentuate în cazul României – ceea ce, de altfel, este de așteptat având în vedere decalajele existente în raport cu nevoile de dezvoltare a infrastructurii de transport și potențialul de dezvoltare în activitățile de comerț și afaceri,

În ceea ce privește *Sectorul primar și utilități*, prognoza CEDEFOP estimează o scădere ceva mai moderată în cazul României decât la nivel european, ceea ce pare justificat având în vedere, pe de o parte, excedentul de populație ocupată în agricultura de subzistență, care se va reduce treptat, iar pe de altă parte, resursele primare de care dispune România și potențialul mare de dezvoltare a agriculturii, condiționat de eforturile de rentabilizare a activităților specifice sectorului.

În ceea ce privește *industria și construcțiile*, în baza analizei comparative cu evoluția principalilor indicatori economici din prognoza CNP, pare credibilă, cel puțin ca tendință, proiecția pentru România, realizată de INCSMPS, de creștere în scenariul moderat a ocupării în industrie (+4,5%) și în construcții (+5%), pentru care CEDEFOP prognozează la nivel european o scădere în industrie (-1,9%) și o creștere modestă în construcții (+1,6%).

Tabelul 5 prezintă comparativ structura pe ramuri, detaliată pe secțiuni CAEN/NACE, a evoluției cererii potențiale (INCSMPS, 2012), respectiv a populației ocupate (CEDEFOP, 2015).

Tabelul 5

Evoluția cererii potențiale, România conf. proiecției INCSMPS, 2012 ⁽¹⁾			Evoluția populației ocupate, România conf. prognozei CEDEFOP, 2015 ⁽²⁾		
Ramura de activitate economică (secțiuni CAEN rev.1)	Rata de creștere (%)		Ramura de activitate economică (NACE rev.2)	Rata de creștere (%)	
	2015-2020	2015-2025		2015-2020	2015-2025
AB: Agricultură, silvicultură, pescuit, piscicultura	-4,7%	(*)	A: Agriculture, Forestry, Fishing	-2,8	-7
C: Industria extractivă	3,5%	(*)	B: Mining, Quarrying	-10,4	-21,8
D: Industria prelucrătoare	4,5%	(*)	C: Manufacturing	-0,4	-0,7
E: Energie electrică și termică, gaze și apă	2,2%	(*)	D: Electricity, gas, steam, air-conditioning supply	-4,9	-12,5
		(*)	E: Water supply, sewerage, waste management and remediation	-7	-16,5
F: Construcții	5,0%	(*)	F: Construction	-8,4	-18,3
G: Comerț (Comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc)	9,1%	(*)	G: Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles	5,5	9,4
H: Hoteluri și restaurante	1,7%	(*)	I: Accommodation, food service activities	8	13,9
I: Transport, depozitare și comunicații	1,9%	(*)	H+: Transportation, storage	5,5	10
		(*)	J*: Information, communication	9,8	8
J: Intermedieri financiare	10,3%	(*)	K: Financial and insurance activities	-2,1	-2,2
K: Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate întreprinderilor	2,0%	(*)	LM: Real estate activities; Professional, scientific and technical activities	5	7
		(*)	N: Administrative and support service activities	16,3	32,8
L: Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	-4,2%	(*)	O: Public administration and defence; compulsory social security	1,8	2,9
M: Învățământ	3,3%	(*)	P: Education	2	5,8
N: Sănătate și asistență socială	3,1%	(*)	Q: Human health and social work activities	3	9,5
OPQ Celelalte activități ale economiei naționale	9,6%	(*)	RSTU+: Arts, recreation; Other services	7,7	12,4
Total	2,33	(*)		0,77	0,61

(¹) Sursa: INCSMPS, 2012 tabelul 2, p.12. Date prelucrate prin agregarea datelor privind cererea potențială relevantă pentru învățământul profesional și tehnic (scenariul moderat).

(²) Sursa: CEDEFOP, 2015 (online data). NB: rata de creștere pentru UE28 pe totalul sectoarelor economice a fost calculată pe baza valorilor absolute.

(*) Date neincluse în prognoză

Demersul comparativ al datelor din tabelul 5 de mai sus trebuie însoțit de observația că diferențele în detalierea activităților economice în clasificarea CAEN rev.1 (utilizat în studiul INCSMPS), respectiv NACE rev.2 (utilizat în prognoza CEDEFOP) pot afecta semnificativ, cel puțin în cazul unora dintre ramuri, comparabilitatea datelor. Această observație se adaugă la precauțiile necesare atunci când se compară prognoze (realizate la momente diferite de timp, de către instituții diferite) care, deși asemănătoare, se diferențiază prin detalii metodologice și ipoteze de lucru specifice pe care s-au construit fiecare din scenariile de prognoză.

Sub rezerva diferențelor care afectează demersul comparativ, referitoare la structura activităților conform CAEN rev.1 / NACE rev.2 și aspectele metodologice specifice celor două studii, se prefigurează următoarele:

Concluzii privind evoluțiile prognozate ale cererii potențiale / populației ocupate, pe ramuri de activitate (secțiuni CAEN/NACE):

Ramuri de activitate cu **tendențe de evoluție similare, de creștere**, pentru 2015-2020, a cererii potențiale / populației ocupate, în previziunile INCSMPS și prognoza CEDEFOP:

- *Comerț* - cu o rată de creștere mai accentuată în studiul INCSMPS (9,1%), comparativ cu CEDEFOP (5,5%)
- *Hoteluri și restaurante* – cu o rată de creștere semnificativ mai mare (8%) în prognoza CEDEFOP, comparativ cu INCSMPS (1,7%)
- *Transport, depozitare* – INCSMPS, 1,9%; CEDEFOP, 5,5%
- *Tranzacții imobiliare* - INCSMPS, 2%; CEDEFOP, 5%
- *Învățământ* – rate de creștere foarte apropiate (INCSMPS, 3,3%; CEDEFOP, 2%)
- *Sănătate și asistență socială* – rate de creștere foarte apropiate (INCSMPS, 3,1%; CEDEFOP, 3%)

Ramuri de activitate cu **tendențe de evoluție similare, de scădere** pentru 2015-2020, a cererii potențiale / populației ocupate, în previziunile INCSMPS și prognoza CEDEFOP:

- *Agricultura, silvicultura, pescuit* - rate de scădere cu valori relativ apropiate (INCSMPS, -4,7%; CEDEFOP, -2,8%)

Dintre ramurile de activitate care în cele două prognoze apar cu **tendențe opuse** de evoluție a cererii potențiale / populației ocupate pentru perioada 2015-2020, se desprind, cele din *industrie* și *din construcții* - care au fost analizate în concluziile de mai sus privind structura previzionată pe sectoare mari de activitate. Cu **tendențe opuse** în cele două prognoze privind evoluția cererii potențiale / populației ocupate pentru perioada 2015-2020, sunt și ramurile *Intermedieri financiare* și *Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public* (creștere în proiecția INCSMPS, scădere în prognoza CEDEFOP), însă acestea sunt mai puțin semnificative pentru domeniile de formare prin învățământul profesional și tehnic (până la nivelul de calificare 5 EQF/CNC).

Principalele concluzii, pe scurt privind evoluțiile prognozate ale cererii potențiale / populației ocupate pe ramuri de activitate (secțiuni CAEN/NACE): pentru marea majoritatea a ramurilor economice relevante pentru domeniile de formare prin învățământul profesional și tehnic preuniversitar, tendințele estimate sunt similare în proiecțiile INCSMPS și prognoza CEDEFOP. Dintre diferențele care se pot aprecia ca fiind mai semnificative în raport cu marja limitată de

apreciere a demersului comparativ, se desprinde ramura *Hoteluri și restaurante*, cu o evoluție substanțial mai optimistă în prognoza CEDEFOP și activitățile de *Comerț* previzionate cu o creștere mai accentuată în proiecțiile INCSMPS. În ceea ce privește *industria și construcțiile*, pe baza indicatorilor macroeconomici prognozați de o terță sursă (CNP), se poate aprecia ca fiind plauzibilă proiecția INCSMPS de creștere a cererii potențiale în aceste sectoare.

Gradul diferit de detaliere a structurii pe ocupații în proiecția INCSMPS (detaliată pe 15 subgrupe ocupaționale, cu referire însă doar la cele apreciate ca relevante pentru calificările oferite prin învățământul profesional și tehnic - până la nivelul de calificare 5 EQF/CNC) - față de prognoza CEDEFOP realizată pe toate grupele majore de ocupații - împiedică compararea adecvată între datele de prognoză din cele două proiecții pe structura ocupațională.

Evoluția populației ocupate, pe grupe majore de ocupații, conform prognozei CEDEFOP, pentru România și Uniunea Europeană, sunt prezentate în tabelul 6.

Tabelul 6

	Evoluția populației ocupate, pe ocupații ⁽¹⁾ - rata de creștere (%) -			
	România		UE-28	
	2015-2020	2015-2025	2015-2020	2015-2025
Manageri	-11,4	-24,7	8,2	15,6
Specialiști în diverse domenii de activitate	15,2	29,7	7,5	13,8
Tehnicienii	-3,4	-7,4	6,7	12,1
Funcționari administrativi	3,5	6,6	-3,7	-8,8
Lucrători în domeniul serviciilor și în comerț	3,9	6,6	2,5	3,6
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură, pescuit	-4,4	-9,9	-7,9	-14
Muncitori calificați și asimilați	-13,4	-27,6	-4,5	-9,7
Operatori la instalații și mașini, asamblori de mașini și echipamente	5,5	11,7	-0,7	-1,4
Ocupații elementare (muncitori necalificați)	4,9	7,8	3,3	5,6

(1) Sursa: CEDEFOP, 2015 (online data).

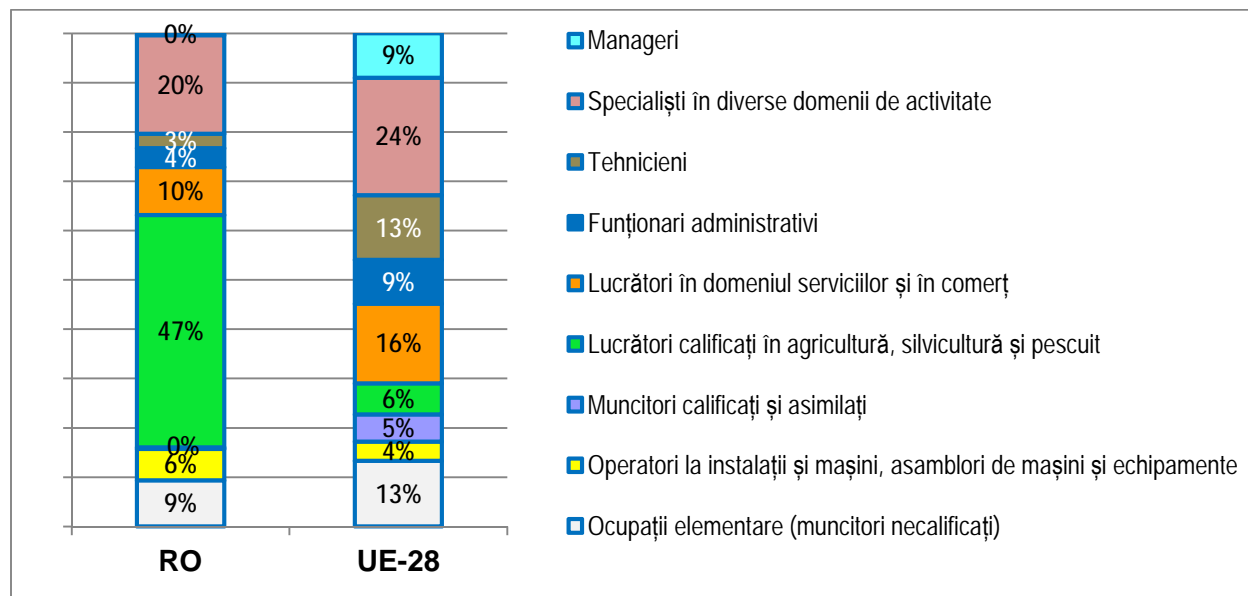
Analizând datele pentru România prezentate în tabelul 6, par surprinzătoare scăderile semnificative prognozate de CEDEFOP în cazul *muncitorilor calificați* (cu 13,4% până în 2020 și cu peste un sfert până în 2025, scăderea fiind aproape de trei ori mai mare decât la nivel european în ambele intervale de prognoză). Ritmuri asemănătoare de scădere s-ar prefigura și în *grupa managerilor*, în condițiile în care pentru UE-28 sunt preconizate creșteri semnificative. De asemenea, sunt prognozate scăderi - mai puțin accentuate însă - în cazul *tehnicienilor*, în timp ce la nivel European sunt previzionate creșteri. Creșteri importante ar avea loc în grupa *Specialiști în diverse domenii de activitate*, urmate la distanță de *Operatori la instalații și mașini, asamblori de mașini și echipamente*, *Funcționari administrativi*, *Lucrători în domeniul serviciilor și în comerț*. Evoluția prognozată pentru grupa *Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit*, este coerentă cu nevoia de reducere a excedentului de populație ocupată în agricultura din România,

dar pare surprinzător că ritmul de scădere este mai redus decât pe totalul UE-28. În paralel, este prognozată o tendință similară cu cea la nivel european de creștere moderată în grupa ocupațiilor elementare. Cu rezerva că unele dintre aceste evoluții par greu de explicat (în condițiile în care, de exemplu, semnalele curente al pieței muncii din România mai degrabă indică un deficit de muncitori calificați și asimilați, în diverse domenii de activitate), ele trebuie judecate ca evoluții față de o situație anterioară dată, sugerând o schimbare în structura ocupării, în care își fac loc, din ce în ce mai mult, specialiști cu înalt nivel de calificare. Scăderea în cazul *muncitorilor calificați și asimilați* este parțial compensată de o creștere pentru *operatori la instalații și mașini, asamblori de mașini și echipamente*.

Locurile de muncă disponibile au fost calculate în mod similar în proiecția INCSMPS și în prognoza CEDEFOP, ca rezultat al sumei algebrice dintre *expansion demand* (aproximată prin modificarea cererii potențiale/populației ocupate) în intervalul analizat și *cererea înlocuită* ca urmare a retragerilor din activitate (pensionări, migrație etc.). Însă, gradul diferit de detaliere a locurilor de muncă disponibile în proiecția INCSMPS (detaliată pe 15 subgrupe ocupaționale, cu referire însă doar la cele apreciate ca relevante pentru pentru calificările oferite prin învățământul profesional și tehnic - până la nivelul de calificare 5 EQF/CNC), față de prognoza CEDEFOP realizată pe toate grupele majore de ocupații, împiedică compararea adecvată între datele de prognoză din cele două proiecții pe structura ocupațională.

Distribuția procentuală a locurilor de muncă disponibile, pe grupe majore de ocupații, conform prognozei CEDEFOP, pentru România și Uniunea Europeană, este prezentată în figura 1

Figura 1. Distribuția locurilor de muncă disponibile 2013-2025, pe ocupații, România și UE-28 (%)

(1) Sursa: CEDEFOP, 2015 (online data).

Datele din figura 1, privind **distribuția procentuală a locurilor de muncă disponibile**, trebuie interpretate cu multă precauție, nu în ultimul rând, datorită dinamicii anuale a joburilor pe piața muncii - ca rezultat combinată a locurilor de muncă nou create și a fluctuațiilor de personal - ceea ce este dificil de surprins într-o modelare matematică a evoluțiilor pe termen lung (motiv pentru care prognozele pentru acest indicator pot doar să estimeze, cu destulă aproximare, modificările între capetele intervalului analizat). În consecință, este prudent ca datele prognozate pentru acest indicator să fie interpretate, nu atât în cheia valorilor absolute, ci, mai degrabă, ca indicii privind incidența, mai mare sau mai mică, a locurilor de muncă disponibile în diverse grupe ocupaționale.

Dacă analizăm comparativ ratele de creștere a populației ocupate din tabelul 6 și ponderea pe grupe ocupaționale, se observă, de exemplu, că grupa *Lucrători calificați în agricultură, silvicultură, pescuit*, este prognozată cu rate negative de creștere (ceea ce indică desființare de locuri de muncă), dar cu o pondere foarte mare (47%) în distribuția locurilor de muncă disponibile. Explicația rezidă în structura pe vârste a populației ocupate în agricultură care indică o populație îmbătrânită (mult peste ponderea persoanelor în vârstă din celelalte sectoare economice).

Conform datelor din Anuarul Statistic (INS, 2013), în 2012, 19,1% din persoanele ocupate în sectorul *agricultură, silvicultură, pescuit* erau cuprinși în grupa de vârstă 55-64 ani, iar 13,6% în grupa 65 de ani și peste). În 2012, populația ocupată în sectorul *agricultură, silvicultură, pescuit* reprezenta 29% din totalul populației ocupate în România, în condițiile în care, în același an, acest sector contribuia cu doar cca.5% la PIB national - ceea ce indică un excedent semnificativ de populație ocupată în cadrul sectorului, datorat agriculturii de subzistență (în 2012, 42,7% dintre populația ocupată în agricultură fiind formată din lucrători familiali neremunerați, iar 49,9% din lucrători pe cont propriu).

Conștientizând aceste aspecte, înțelegem că ar fi greșit să considerăm că ieșirea din activitate a persoanelor în vârstă, ocupate în agricultură, reprezintă automat o cerere reală de înlocuire care să conducă la nivelul rezultat din prognoză, de 47%, a ponderii din totalul locurilor de muncă disponibile, pentru că ea ar avea loc, mare măsură, în interiorul agriculturii de subzistență (modelarea matematică pe baze statistice, nu poate face această diferență). În încercarea de a evita inducerea unor concluzii eronate, bazate pe o falsă cerere de înlocuire a unui număr disproportionat de mare de persoane în vârstă, ocupate în agricultura de subzistență, INCSMPS a adoptat o ipoteză simplificatoare în modelarea evoluțiilor previzionate, pentru agricultură luând în calcul doar populația salariată, nu și alte categorii ale populației ocupate în această activitate (ca, de exemplu, lucrători familiali neremunerați).

Alte grupe ocupaționale pentru care datele în valori absolute furnizate de prognoza CEDEFOP pot fi judecate prin completarea analizei, luând în considerare repere oferite de alți indicatori economici sectoriali, ar fi *grupa muncitorilor calificați și asimilați și grupa operatori la instalații și mașini, asamblori de mașini și echipamente*. Dacă avem în vedere ponderea de peste 20% a industriei din totalul populației ocupate, și de peste 28% din totalul salariaților din economie, din care cel puțin 50% reprezintă muncitori calificați și diverși operatori la instalații și mașini, la care se adaugă muncitorii calificați și operatori din alte sectoare economice, pare rezonabil să considerăm că ponderea acestora din totalul locurilor disponibile ar trebui să fie sensibil mai mare față de ponderea prognozată de 0% în cazul *muncitorilor calificați și asimilați*, respectiv de doar 6% în cazul *operatorilor la instalații și mașini, asamblori de mașini și echipamente*.

Referințe bibliografice

INCSMPS (2012). *Studiul previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020: Componenta Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung*

<http://ofertaipt.tvet.ro/index.php/rezultate.html>

CEDEFOP (2015). *Skills forecasts country report – Romania: Romania Skill Supply and Demand up to 2025.*

<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/romania-skills-forecasts-2025>

CEDEFOP (2015), online data: *Skills forecasts online data and results*

<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/employment-trends>

CNP (Comisia Națională de Prognoză), 2015. *Prognoza de toamnă 2015: Proiecția principalilor indicatori macroeconomici 2015-2019.*

http://www.cnp.ro/user/repository/prognoza_2015_2019_varianta_toamna_2015.pdf

INS (Institutul Național de Statistică), 2013. Anuarul statistic al României, 2013

<http://www.insse.ro/cms/ro/content/anuarul-statistic-2013>